

A KERESZTÉNY KIRÁLYSÁG MEGTEREMTÉSE SZENT ISTVÁN KORÁBAN

A honfoglaló magyarok már 862-től kezdődően, tehát jóval a Kárpát-medencébe történő letelepedésük előtt, évenként indítottak **kalandozó hadjáratokat** leginkább a nyugati hatalmak irányába. Támadták ugyan Bizáncot is, de leggyakrabban Észak-Itália, Bajorország és Szászország voltak a célpontok. Ekkortájt Nyugat-Európa hatalmasságai belső harcaikkal voltak elfoglalva, ezért képtelenek voltak eredményesen ellenállni. A sikerek oka részben a magyar nomádok - a nyugati vitézek számára szokatlan - harcmodora (színlelt menekülés, majd hátbatámadás), részben pedig az volt, hogy ekkoriban még nem volt nyugati összefogás, még nem voltak erős várak és még nem volt elterjedt a nehézpáncélos sereg sem. A több évtizeden át tartó seregjárások a Nyugat népeinek összefogását eredményezték. I.(Madarász) Henrik szász uralkodó kilencévi adófizetéssel békét vásárolt a magyaroktól és a nyugalmat erőgyűjtésre használta fel. A tizedik évben (**933**) megtagadta az adót és seregével kiállt a magyarok ellen **Merseburg** közelében, ahol **vereséget** mért rájuk. A csatavesztés az erőviszonyok megváltozását jelezte. **955-ben** I.(Nagy) Ottó mért **döntő csapást** elődeinkre **Augsburgnál**, ami a kalandozások végét jelentette. Géza fejedelem rájött, hogy a portyázások és a nomadizálás folytatása, a végleges vereséget és a nép asszimilálódását (más népekbe való beolvadását) jelentheti. Ezért a végleges letelepedés és egy a Nyugat által is elfogadható **keresztény állam** létrehozása mellett döntött.

Békét kötött Bizánccal és a Német-Római Birodalommal. Elkezdte a keresztényterítéseket, Rómától térítőpüspököket kért. **975**-ben született fiát, Vajkot keresztény szellemben nevelte (keresztelés után – István).

Géza fejedelem is felvette a keresztény hitet, és fia számára **előkészítette az államalapítást**. Az Árpád-háziak uralmát veszélyeztető törzsfők leverésével hatalmas földbirtokokra tett szert, ő lett a legnagyobb földbirtokos az országban. Földtulajdonából adományozott az egyháznak is. Gézának sikerült nyugati feleséget szereznie a fia számára **Bajor Gizella** személyében, aki erős szövetségest jelenthetett akár a német-római császárral szemben is.

Géza **997**-ban halt meg, ezután Istvánt Esztergomban fejedelemmé avatták. Fő riválisát a pogány **Koppányt** - aki magát jogos örökösnek tartotta - a Veszprém és Várpalota között vívott csata után - amely István győzelmével zárult - elrettentésként fölnégyelték.

Ezután **István legfontosabb feladatai egy keresztény királyság megalapítása, önálló egyházszerkezet kialakítása és a koronázás** volt. Ehhez kedvező volt a nemzetközi helyzet. István a koronát **II. Szilveszter** pápától kérve (nem kellett a német-római császártól kérnie) hangsúlyozhatta a császártól való függetlenségét. A **koronázás** pontos dátuma bizonytalan, 1000. 12. 25-én vagy **1001. 01. 01**-jén kerülhetett rá sor. Ezzel létrejött a keresztény magyar királyság. A korona nem csak világi, hanem egyházi hatalmat is jelentett Istvánnak. Következő lépésként - a pápától szabad kezet (apostoli hatalmat) kapva az egyház kialakítására és **hittérítésre - megszervezte az egyházat**. Majd befejezte az **ország egyesítését**. Ehhez két főurat kellett még legyőznie: Gyulát (aki végül harc nélkül adta meg magát 1003-ban), és Ajtonyt (akit 1008-ban ölt meg).

1001-ben megalapította az **esztergomi érsekséget**.

Tevékenységének egyik legfontosabb mozzanata volt az **egyházmegyék** (szám szerint 10) megszervezése (a veszprémi, a győri, a pécsi, az egri, a váci, a csanádi,

a bihari, az erdélyi, az esztergomi és a kalocsai). Az utolsó kettő (valószínűleg) már a kezdetől érsekség volt.

Az **egyházi tized** (decima, dézsma) bevezetésével gondoskodott az egyházmegyék fenntartásáról. Törvények szabályozták a rendszeres templombajarást (**vasárnapi mise rendelete**). A falvakat templomépítésre kötelezte (10 falunként 1 templom). Ezzel párhuzamosan sokasodtak a **kolostorok** is; István **1002**-ben megalapította a **Pannonhalmi Bencés Apátságot**.

Az államszervezet

Vármegyéket hozott létre, ezek lettek a közigazgatás és a hadszervezet alapegységei és fedezték az állam szükségleteit. A vármegye központjában a **vár** állt, a **várispán** vezetése alatt.

A várak lakosságában rétegződés volt megfigyelhető. A vár környékén laktak, a várispán vezetése alatt katonáskodó szabadok, a **várjobbágyok**. Ezen kívül voltak még **várkatonák**, akik szintén a várispán rendelkezése alatt álló fegyveres erő tagjai, a várban szolgálatot teljesítő katonák voltak. A várnépek végezték a termelőmunkát, köztük voltak a rabszolgák.

A vármegyei szervezet vezetője a királyi udvar bírója a **nádorispán** volt, az első világi méltóság a király után. István kb. 30-70 vármegyét hozott létre. Kialakította a földesúri birtokok és jogok rendszerét is. A nagycsaládi birtoklás helyett bevezette a **magántulajdont**.

A földbirtoknak három típusa volt:

- az **egyházi birtokot**: sem felosztani, sem elidegeníteni nem lehetett, és már a korai időben írásban rögzítették a nagyságát.
 - a **világi birtok**: ezeket a birtokügyleteket egészen a 13. századig nem rögzítették írásban, tanúk garantálták a szóbeliség megmaradását az emlékezetben.
 - a **királyi birtokok** számához képest elenyészők voltak a világi és egyházi birtokok
- Szent István államalapító tevékenységéhez tartozik **két törvénykönyv** kiadása hatalmának megerősítéséhez. **Első 1008** körül kiadott 35 cikkelyből álló törvénykönyvének cikkelyei a szabadokra vonatkoztak, és a következő főbb csoportok találhatóak benne:

- az egyház és a papság helyzetére vonatkozó általános rendelkezések
- az új birtokrend biztosítása
- a keresztény vallásgyakorlás biztosítása
- az erőszakos cselekmények megakadályozása
- az esküszegés büntetése
- a földesúr jogainak biztosítása a nép felett
- az özvegyek és az árvák jogainak védelme
- boszorkányok és varázslók büntetése

A törvények többsége tartalmazta a büntetést is ezért büntető-törvénykönyvnek is tekinthető. **Második 1030** körül kiadott törvénykönyve tartalmazza az intelmeket.

Az utódlásról

István fia, Imre 1031-ben meghalt, így – unokaöccse - Vazul lett volna a trónörökös, de pogánysága miatt nem volt alkalmas a trónra, ezért megvakította. **Orseoló Pétert** – nővére fiát – jelölte ki utódjául. Szent István 1038. augusztus 15-én halt meg, Székesfehérváron helyezték örök nyugalomra.